

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1053/2021
02.06.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Марко Татар, адвокат из ..., против туженог ЈКП „Напредак“ Сокобања, чији је заступник Правобранилац Општине Сокобања, ради поништаја решења о отказу уговора о раду и враћања на рад, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1598/20 од 10.12.2020. године, у седници одржаној 02.06.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1598/20 од 10.12.2020. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Алексинцу, Судска јединица Сокобања П1 58/17 од 24.01.2020. године, исправљеном решењем истог суда П1 58/17 од 16.02.2020. године, ставом првим изреке, поништено је као незаконито решење туженог број ...-.../...-... од 13.02.2017. године, исправљено решењем број ...-.../...-... од 10.03.2017. године, којим је тужиоцу отказан уговор о раду ...-.../...-... од 25.02.2004. године са припадајућим анексима, што је тужени дужан да призна и да трпи и да тужиоца врати на рад и распореди на послове који одговарају његовој стручној спреми и радним способностима. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 180.530,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 1598/20 од 10.12.2020. године, потврђена је првостепена пресуда са решењем о исправци од 16.02.2020. године, у ставу првом изреке и у том делу жалба туженог одбијена као неоснована, а преиначена у ставу другом изреке, тако што је обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 160.500,00 динара, а одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова преко наведеног износа па до износа досуђеног првостепеном пресудом од 180.530,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је оценио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗКП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге повреде поступка због којих се ревизија може изјавити, применом чл. 407. ст. 1 ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог на неодређено време, на радном месту ..., по основу уговора о раду број ...-...-... од 25.02.2004. године са припадајућим анексима. Решењем туженог број ...-...-... од 13.02.2017. године отказан му је уговор о раду на основу одредбе члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, због престанка потребе за обављањем послова на којима ради, услед организационих промена код послодавца. Тачком 2. овог решења одређено је да тужиоцу радни однос престаје 24.02.2017. године, а тачком 4. утврђено право на исплату отпремнине у висини од 271.912,28 динара која је тужиоцу и исплаћена 27.02.2017. године. Тужени је донео и решење број ...-...-... од 03.03.2017. год којим је тужиоцу утврдио право на исплату разлике отпремнине, исплаћене по основу претходно донетог решења уговора о раду, у висини од 31.645,50 динара, као и решење број ...-...-... од 10.03.2017. године, којим је извршена исправка и допуна решења о отказу уговора о раду, у погледу датума престанка радног односа и износа отпремнине, тако што је одређено да тужиоцу радни однос престаје 24.03.2017. године и да тужилац има право на исплату отпремнине у висини од 303.557,78 динара, од чега је износ од 271.912,28 динара исплаћен 27.02.2017. године, а износ од 31.645,50 динара исплаћен 03.03.2017. године.

Током поступка је утврђено да је тужени 23.12.2016. године донео нов Правилник о организацији и систематизацији послова којим је смањен број извршилаца на радном месту ..., са дотадашњих 5 извршилаца на 4, а уједно је и радно место на коме је тужилац био распоређен преименовано, тако што је, уместо дотадашњег назива "...", новим актом о систематизацији предвиђен назив "...". Критеријуме за утврђивање вишка запослених тужени је прописао Социјалним програмом за запослене у ЈКП „Напредак“ Сокобања од 30.12.2016. године, и то су: резултати рада, однос запосленог према раду, стручна оспособљеност и квалификације запосленог, укупне године радног стажа, као и године рада код послодавца, с тим да предност имају запослени са дужим радним стажом и социјални статус запосленог. Од укупно 5 извршилаца на радном месту ..., тужилац је добио најмањи број бодова, при чему је за критеријуме – резултати рада, однос према раду и стручна оспособљеност и квалификације добио по 1 бод, за године радног стажа 3 бода и за социјални статус 1 бод, укупно 7 бодова, а најмање у односу на још три извршиоца његовог радног места који су бодовани. Бодовање тужиоца и још три извршиоца на радном месту ... извршено је табеларним приказом бодовања и оцена по задатим критеријумима, при чему за петог извршиоца на овом радном месту, запосленог ББ, није вршено бодовање, за њега је само одређено да му неће престати радни однос. Комисија за оцењивање запослених од ВВ, непосредног руководица тужиоца, није тражила никакво мишљење, нити оцењивање рада тужиоца. Приликом вредновања по критеријумима социјалног статуса запосленог, броја издржаваних чланова породице и имовног стања запосленог, тужени није примењивао одговарајуће званичне податке, није прибављао одговарајуће

писане исправе издате од стране надлежних органа, већ је према исказу законског заступника вредновање по овим критеријумима вршио на основу „очигледних чињеница“.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су оценили да бодовање тужиоца у поступку оглашења технолошким вишком није извршено правилно, те да поред тога ни решење о престанку радног односа није образложено, односно да нису наведени разлози због којих је престала потреба за радом тужиоца, па је побијано решење поништио као незаконито и усвојен захтев тужиоца за враћање на рад код туженог.

Код овако утврђеног чињеничног стања и према становишту Врховног касационог суда, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су усвојили тужбени захтев тужиоца за поништај решења о отказу уговора о раду и враћању на рад код послодавца.

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 13/17 Одлука Уставног суда), важећег у време доношења оспореног решења, прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Наведеном одредбом је прописано да постоји оправдан разлог за отказ који се односи на потребе послодавца ако услед технолошких, економских или организационих потреба престане потреба за обављањем одређеног посла, као и када дође до смањења обима посла. Оваквом формулацијом закон разликује две ситуације, једну када због насталих промена дође до укидања одређених служби или радних места и престанка потребе за обављањем одређеног посла или када дође до смањења обима посла и тиме до смањеног броја извршилаца на одређеним пословима. У другом случају потребно је да се изврши избор запослених који су вишак и за чијим радом престаје потреба. Када се одређени послови обављају од стране више извршилаца у складу са постојећом систематизацијом, смањење њиховог броја новом систематизацијом и утврђивање вишка запослених, односно одређивање запосленог коме радни однос престаје мора да буде извршено на основу одређеног критеријума који искључује сваку произвољност, волунтаризам и дискриминацију.

Социјалним програмом за запослене у ЈКП „Напредак“ Сокобања, у одељку под насловом – Критеријуми за утврђивање вишка запослених, одређени су послови на којима је дошло до престанка потребе за радом одређеног броја извршилаца, међу којима су и послови ... – број запослених извршилаца 1. Одређени су и критеријуми које ће применити послодавац приликом одређивања запослених који су вишак: 1. резултати рада – квалитет и квантитет обављених послова, 2. однос запосленог према раду - извршавање радних обавеза и поштовање радне дисциплине, 3. стручна оспособљеност и квалификације запосленог, 4. укупне године радног стажа, као и године радног стажа код послодавца, 5. социјални статус запосленог, односно број издржаваних чланова породице, имовинско стање запосленог и слично, при чему предност има запослени са лошијим социјално-имовинским статусом.

У конкретном случају, код утврђеног да је послодавац у поступку рационализације броја запослених тужиоца оценио најгором оценом, без претходно затраженог мишљења или оцењивања рада тужиоца од стране непосредног руководица, и без прецизног образложења на основу чега је утврђено да тужилац у односу на још три запослена која су обављала послове истог радног места, а с којима је тужилац стављен у конкуренцију, остварују различите резултате рада (нису наведене чињенице на основу којих се препознају различити резултати рада, односно разлика), те да, поред тога, пети запослени на том радном месту, ББ, уопште није бодован, већ је у односу на њега само одређено да му неће престати радни однос, правилан је, насупрот наводима ревизије, закључак нижестепених судова да је тужилац незаконито проглашен вишком запослених, те да је такво и решење о отказу уговора о раду на иницијативу послодавца. Критеријуми из социјалног програма за запослене у ЈКП „Напредак“ Сокобања у овом случају нису правилно примењени, будући да је изостало прецизно бодовање запослених по утврђеним критеријумима. У прилог наведеном и околност да је у образложењу оспореног решења којим је тужиоцу отказан уговор о раду, као разлог престанка радног односа наведен престанак потребе за његовим радом, услед организационих промена, али без ближег утврђења и образложења које организационе промене су условиле престанак потребе за радом тужиоца.

Како је оспорено решење поништено, правилна је и одлука о реинтеграцији тужиоца на основу члана 191. Закона о раду, по његовом захтеву у овом спору.

Ревизијским наводима, будући да се свде на препричавање тока спроведеног поступка рационализације код туженог, не доводи се у сумњу правилност побијане пресуде.

Имајући у виду изнето, Врховни касациони суд је применом члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу првом изреке.

Туженом нису досуђени трошкови ревизијског поступка, с обзиром да није успео у ревизијском поступку, због чега је применом члана 165. став 1. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић